

Hennie Roorda, Unie van Waterschappen:

‘Zuiveringen komen nóg meer in dienst van de omgeving’

Waterkwaliteit is voor zowel de drinkwatersector als voor de waterschappen een belangrijk thema. Vewin maakt zich grote zorgen over de kwaliteit van zowel grond- als oppervlaktewater. We vroegen bestuurslid Hennie Roorda naar de positie van de Unie van Waterschappen op dit gebied.

Hennie Roorda, die als heemraad van Waterschap Rivierenland de portefeuille Waterketen beheert, is bestuurslid bij de Unie van Waterschappen. *Is zij tevreden over de kwaliteit van het Nederlandse water?* Roorda: ‘De onderwerpen ‘waterveiligheid’ en ‘voldoende water’ hebben we in Nederland redelijk op orde, maar de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater is een wat weerbarstiger probleem. Nederland is een dichtbevolkt land, met zeer intensief ruimte- en grondgebruik en dat heeft na-

tuurlijk zijn weerslag op de waterkwaliteit. Daarnaast heb je bij het verbeteren van waterkwaliteit te maken met vele partijen: het rijk, de provincies, de gemeenten, de landbouw, de industrie en niet in de laatste plaats Brussel. De kwaliteit van de Nederlandse wateren is de afgelopen 30 jaar sterk verbeterd, maar we zijn er nog lang niet. De waterschappen doen er alles aan om aan de eisen van de Kaderrichtlijn Water te voldoen, zoals het aanleggen van natuurvriendelijke oevers, hermeanderen

van beken, enzovoort. Maar we kunnen dat niet alleen. Bovendien beperken deze maatregelen zich vooral tot de ecologische kwaliteit en dat zegt nog niet veel over de chemische kwaliteit van het water.’

Wat vindt u van het voornemen van minister Schultz om in Brussel uitstel te vragen tot 2027 om de doelstelling van de Kaderrichtlijn Water te halen?

Roorda: ‘We zagen dat al aankomen, maar zijn er natuurlijk niet blij mee. Wij pleiten

ervoor de overgebleven knelpunten nu echt aan te pakken. Wijzelf gaan door op de ingeslagen weg, maar vooral de agrarische sector is nu aan zet. We hebben ook sterk de indruk dat zij daartoe bereid zijn. Het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer biedt wat ons betreft voldoende aanknopingspunten voor maatwerkoplossingen, vooral op regionaal en lokaal niveau. De waterschappen kunnen daarbij stimuleren en initiëren, maar de boeren zullen nu echt de schouders eronder moeten zetten.'

Voor de drinkwaterbedrijven betekent het plan van de minister dat zij een grotere zuiveringsinspanning moeten verrichten totdat het oppervlaktewater en de drinkwaterbronnen (in 2027) van betere kwaliteit zijn. *Wat betekent dit voor de waterschappen?*

Roorda: 'Wij zien dat wij voor onze oppervlaktewateren de milieudoelen uit de KRW niet halen. En daardoor moeten we uiteindelijk een extra inspanning leveren, wellicht ook in de zuivering. Daarbij is het ons een doorn in het oog dat de Nederlandse toelatingsnormen voor bestrijdingsmiddelen ruimer zijn dan de KRW-normen. Onze nationale wetgeving is minder streng en dwarsboomt daardoor het voldoen aan de internationale regelgeving. Wij hebben de regering gevraagd hier iets aan te doen, maar daar hebben we nog geen bevredigende reactie op gekregen.'

Ongewenste stoffen

Stoffen die in het oppervlakte- en grondwater komen, zoals gewasbeschermingsmiddelen en medicijnresten, vormen een probleem voor het milieu en voor de waterkwaliteit. Vewin en de UvW hebben daarbij een gezamenlijk belang: wat er niet in komt, hoeven we er ook niet uit te halen. *Welke gevolgen kunnen deze stoffen hebben voor de waterkwaliteit en de ecologie?*

Roorda: 'Hormoonverstorende stoffen, medicijnresten, partydrugs, microplastics en nanodeeltjes komen we steeds vaker tegen in onze rwzi's. Onderzoeken tonen al decennia aan dat dit soort stoffen – net zoals bestrijdingsmiddelen en nutriënten – nadelige gevolgen hebben voor ecosystemen in het water, en soms zelfs voor ons mensen. Als maatschappij hebben wij geformuleerd dat we schoon water willen van een bepaalde ecologische kwaliteit. Dat betekent dus dat die stoffen eruit

moeten of liever nog: überhaupt niet in het water terecht komen.'

Hoe kijkt u in dat kader aan tegen de Tweede Nota duurzame gewasbescherming?

Roorda: 'In principe kunnen we ons wel vinden in de nieuwe plannen, zoals drift-reducerende maatregelen en het terugdringen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen door particulieren. Maar we zijn teleurgesteld dat de minister de nationale toelatingsnormen niet aanscherpt door de KRW-normen op te nemen.'

Welke oplossingsrichtingen zien de waterschappen als het gaat om gewasbeschermingsmiddelen?

Roorda: 'Wij zien nog mogelijkheden om via het Europese landbouwbeleid bij de plattelandsontwikkeling meer aandacht te geven aan gebiedsgerichte watermaatregelen. Als de KRW-maatregelen worden opgenomen in de tweede pijler, zijn de waterschappen bereid jaarlijks zo'n 40 miljoen euro bij te dragen aan maatwerkoplossingen, bijvoorbeeld in de landbouw. Daarvoor zullen we samen met de provincies, de gemeenten en de landbouwsector de wateropgaven per gebied moeten bekijken en zoeken naar slimme combinaties die voor alle partijen meerwaarde opleveren.'

Welke stappen kunnen er gezet worden als het gaat om geneesmiddelen en zogeheten 'nieuwe stoffen' in het oppervlaktewater?

Roorda: 'Wij denken dat hier een integrale ketenaanpak het beste is: ook dit is een onderwerp dat wij niet alleen kunnen oplossen. Voor geneesmiddelen kan een aanpak bij de bron een belangrijke eerste stap zijn. Onderzoek toont aan dat de professionele 'gebruikers' van medicijnen – ziekenhuizen, verzorgings- en verpleegtehuizen – goed zijn voor zo'n 20% van het totaal. Als je dáár maatregelen neemt, ben je efficiënt bezig. Je kunt dan denken aan bewustwording bij voorschrijvers en gebruikers, maar ook bijvoorbeeld aan het ontwikkelen van 'groene', biologisch afbreekbare medicijnen door de farma-industrie. Voor nieuwe stoffen zoals microplastics of nanodeeltjes kan een verbod, zoals aangegeven door onze staatssecretaris, een goede oplossing zijn.'

Bestuursakkoord Water

Samenwerken is van belang in de waterketen. Het Bestuursakkoord Water moet daar-

aan bijdragen. *Hoe ziet u die samenwerking?*

Roorda: 'Er zijn de afgelopen jaren enorme stappen gemaakt, in de samenwerking tussen waterschappen en gemeenten, en tussen gemeenten onderling. De waterketenpartners hebben elkaar in meer dan 60 regio's gevonden op verschillende terreinen en in verschillende samenwerkingsvormen. Lokaal zie je ook dat de drinkwaterbedrijven nu betrokken raken bij initiatieven. En ook nationaal trekken we steeds vaker samen op, zoals onlangs nog, richting de Visitatiecommissie.'

Wat verwacht u van de visitatie van het ministerie?

Roorda: 'Wij hebben de Visitatiecommissie leren kennen als een actieve club, die nu druk bezig is om – op basis van de informatie die de waterschappen, de drinkwaterbedrijven en de gemeenten aanleveren – de criteria op te stellen om straks de samenwerking te beoordelen. Gelukkig kijkt de commissie daarbij niet alleen naar de harde euro's, maar ook naar kwaliteitsaspecten.'

Wat verwacht u van de samenwerking in de keten in de toekomst?

Roorda: 'Ik zie niet over vijf jaar overall geheel geïntegreerde waterketenbedrijven. Ik denk wel dat de samenwerking verder zal zijn geïntensiveerd, bijvoorbeeld door gezamenlijke uitvoeringsorganisaties. Wij zien dat onze zuiveringen steeds meer in dienst staan van hun omgeving en de maatschappij. Het opwekken van energie en het terugwinnen van grondstoffen worden een belangrijker deel van onze activiteiten, net als trouwens bij de drinkwaterbedrijven. Ik verwacht dat we elkaar op die terreinen – duurzaamheid en kwaliteit – dus ook meer zullen vinden.'

'Water, energie en grondstoffen zijn steeds meer verbonden, vooral in gesloten, lokale systemen. Een aantal zaken – zoals veilig wonen achter de dijken, voldoende water en betrouwbaar drinkwater – is voor Nederlanders altijd vanzelfsprekend geweest, doordat waterschappen en drinkwaterbedrijven achter de schermen hard werken om dat voor elkaar te krijgen. Er mag best wat meer aandacht zijn voor die inspanning. Door gezamenlijk op te trekken, kun je dat beter duidelijk maken. En door samen gebiedsgerichte en duurzame oplossingen te zoeken voor watervraagstukken kom je veel verder dan in je eentje.'